

§ זכרונות חברת-אבא §

הוריה של שושנה היו מהעיר פילזן בבוהמיה. אביה למד משפטים בפראג, ואמה למדה בגינה בפסנתר אבל אחר המורים הגדולים שהיו באותה תקופה בפראג. כבר בנעוריו היה אביה ציירי פעיל. הוא בלט באישיותו בין חבריו בצבא אוסטריה-הונגריה, כפי שתיארו אבנודור המאירי בספר "הטבעון הגדול" על מלחמת העולם הראשונה. הוא נפצע ונפל בשבי, וכל זרועו הטמאלית נקטעה. בדרך מן הסני ברוסיה עבר בשבדיה, שם הקים הסתדרות ציונית.

בינתיים קמה בפראג הנהלה של התנועה הציונית בצ'קוסלובקיה. אביה של שושנה, ד"ר פראנץ ק א הן (הוא הדגים שאיננו כהן) הופקד על הנהלת המסד המרכזי עם. אשתו אולגה הייתה מזכירתו. מאז עברו יחד במסך כל השנים, עד לבטיעתם האחרונה - מסחנה טרויזן לאוטוויץ.

פראג לא טבעו בבת מסנהל-המסד הצעיר, העצמאי כל-כך במסחנתו. אולם כאשר נבחר אבי שושנה 1921 לנשיא ההסתדרות הציונית, טבע להעביר את המסד המרכזי לעירו אוסטריה, ודווקא בהנהלתו של ד"ר קאהן. הייתה ביניהם הנהגה עמוקה, ומסיבות המפורטות עשתה את הציונות הצ'קוסלובקית למופת של פעילות כרוכה. ד"ר פרנץ קאהן היה איש מסכיל ובעל שאר-רוח, מקורי ושנון, וטובא מליצות. הוא היה אהוב ונערץ על כל מכיריו, ובמיוחד בין הצעירים.

נקיץ של שנת 1921 התקיים הקונגרס הציוני בקארלסבאד, וכל ההכנות הארגוניות הוסלו על ד"ר קאהן וצוות סדרו. מאז היה זה טובו מאליו, כי ד"ר קאהן ואשתו מכינים כל קונגרס ציוני וסנהלים את לשכת הקונגרס. בשנת 1939 היו כבר הנאצים בחלק הצ'כי של המדינה. הם הרשו לד"ר קאהן וליעקב אלטשטיין לנסוע לקונגרס הציוני בשוויץ, אך כתנאי כי יטובו לפראג, ולא - אם כל יהודי הפרוטסטנטים של ראשס ל. הוא היה אדם חסר אשליה, הוא חזה דם הקץ. את ילדיו עוד הסיק לשלוח לארץ, אולם הוא עצמו סירב כי יצילו אותו מסחנה טרויזן.

שושנה נולדה באוסטרבה באוקטובר 1923. היא הייתה ילדה בריאה ועליזה, מטפת-הוריה ואהובה-אחיהם. ציריב רבים התעניינו יא בתורגת חיננו. הריטת ובילדו את ילדיהם לקראת חיים בארץ ישראל. אך מטפת קאהן הייתה המטפת היחידה, בה קראו הילדים להודיהם בטמות הפרטיים. במחיצתם היה תמיד שמח. אבל הציונות טבעה קרבן מהילדים:

המסד הציוני היה סגור בשנת. ביום הראשון עברו במסד הציוני, כאשר היו בתו הספר בגורים. ההורים לא היו פנויים לביילוי סוף-טבע עם ילדיהם כהורים אחרים. לקראת הצהריים הייתה שושנה באה עם אחיה הקטן למסד, וכל הכירו אותם שט כל השליחים והפעילים מתנועות הנוער, שבהגו לבוא לשט.

שושנה הצטרפה בגיל 9 לתנועת "תלכת לבן". היא למדה בבית הספר היהודי, בו היו 5 ביותות יסוד. למדנו שם בשתי שפנת-הוראה, גרמנית וצ'כית, ולימודי דת. הורינו לא הספקו בלימוד העברית של בית הספר, ולכן למדנו את השפה העברית בשעורים פרטיים. שנים אחדות למדתי עברית יחד עם שושנה. בכל שנה הייה לנו סורה אחרי: סליח, או חבר ממרכז-"החלוץ", או סורה שהוזמן במיוחד מארץ ישראל בטביל לומדי העברית בעירנו. השעורים התקיימו בביתנו, ולפעמים לויית את שושנה וביהלבו שיחות עבריות בקול רם ברחוב הראשי, זה טעטע אותנו מאד. שושנה המשיכה את לימודיה בבית ספר תיכון צ'כי, אך המשיכה לקרא גם ספרים גרמניים. היא למדה בקלות ובחשק, עם בטיה מובהקת למטיסטיקה

בפראג, כאשר הורי הקדימו את עלייתנו ארצה. בפגמתי עם שושנה פעם במסכת סיום של שנת הלימודים במסד משטר העסק, שם למדו שני אחינו. יחד חכינו לחבורה בצומת מגידו, והיא הייתה עדיין כאותה בערה עליזה כפי שהכרתיה. ביצבנו את הזמן - היא לימדה אותי סיר חם.

ביקרתי אצלה באביב של שנת 1964. היא שמחה אז מאד לקראת הילנה המשפחתית של הילדים. זה היה רעיון חרש בטבילי. אבל שושנה ואחיה הצעיר גאלצו לוותר כל כך הרבה על חברת הוריהם, כאשר בכל קיץ בני נסעו ההורים להקיץ קונגרס ציוני. לכן יכולתי להביין את רצונה להיות קרובה תמיד לילדיה.

לא טאלתי את חברי כפר הנשיא, איזו חברת קבוץ הייתה שושנה בבגרותה. בזכרי את הוריה ואת נסיבות הינוכה, ברור לי שהיא העמידה את כל כשרונותיה ואת כל אישיותה לרשות התפקידים שהוטלו עליה - בעבודה, בחברה ובמשפחה.

ואולם אני אזכור אותה תמיד כילדה הצוחקת והנחמדה מעולם ילדותנו המטופחת.

דבורה רופאיזן

להבות הבטון.